

ώραίοι φίλοι... (πρὸς τὸν Γιαννάκη) καὶ μάλιστα τοῦ λόγου σου, κύρ Γιαννάκη! εὐχαριστῶ.

ΓΙΑΝΝ. Ἐλα, μὴ θυμώνης καὶ γράμμα ἀπ' τὰ Μέγαρα ὑπάρχει πραγματικῶς.

ΜΙΜ. Τώρα δὲν με μεταπιάνεις πλέον...

ΓΙΑΝΝ. (ἐξάγων ἐπιστολὴν) Νά το, νά το! πρὸ μιᾶς ὥρας τὸ ἔλαβα.

ΜΙΜ. Καὶ πῶς δὲν μοῦ τὸ ἔδιδες;

ΓΙΑΝΝ. Γράφει εἰς ἐμένα ὁ γαμβρός σου, διότι ξεύρει, λέγει, ὅτι δὲν ξεύρεις νὰ διαβάσης!...

ΜΙΜ. Τὸ λοιπὸν ἡ ἱστορία με τὴν Μαριγούλα εἶνε ἀληθινή;

ΓΙΑΝΝ. Μόνον, δηλαδή, ὅτι ἐγύρισε εἰς τὰ Μέγαρα.

ΜΙΜ. Κι' ὅτι ἤμπορῶ νὰ τὴν πάρω, ὅταν θέλω;

ΓΙΑΝΝ. Μάλιστα.

ΜΙΜ. Λόγον τιμῆς;

ΓΙΑΝΝ. Λόγον τιμῆς. Νὰ τὸ γράμμα, βάλε νὰ σοῦ τὸ διαβάσουν.

ΜΙΜ. (φορεῖ πάλιν τὸν πλὸν του καὶ ἀναλαμβάνει τὸ δέμα) Στὰ Μέγαρα τὸ λοιπὸν! ἀφίνω με γειὰ καὶ καλάς ἀντάμωσais! (διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν).

ΓΙΑΝΝ. Ἐνα μόνον ἔφτιασα ἐγὼ... (ὁ Μιμίκος ἐπιστρέφει) τὴν κληρονομιά...

ΜΙΜ. Τί; ἢ τρεῖς χιλιάδες...

ΓΙΑΝΝ. Ψεῦμα!

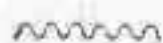
ΜΙΜ. (ἀποθέτει τὸν πλὸν του καὶ τὸ δέμα) Στὰ παλῆά μας λημέρια, τὸ λοιπὸν.

(πλησιάζει εἰς τὴν Κατίνα) Αἴ, Κατίνα;

ΚΑΤ. Τώρα ἔπρεπε κ' ἐγὼ νὰ πῶ ὄχι!

ΜΙΜ. (πρὸς τὸν Κωστήν) Γράψε τὸ συμβόλαιον... Κάμε ὅ,τι θέλεις... (καταβαίνων τὴν σκηνήν) Νὰ ἤξευρα μόνον ποῖος ἀνακάλυψε ποῦ δὲν ξεύρω γράμματα! (πρὸς τὸ κοινόν) Κανένας ἀπὸ σᾶς βέβαια... δὲν τὸ λέτε, αἴ;... (πρὸς τὸν ὑποβόλῃ) Ἡ μήπως τοῦ λόγου σου;... καὶ σὺ δὲν μιλεῖς! Αἴ, ὕγεια!

[Καταπετάννυται ἡ αὐλαία].

Η ΠΑΤΡΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΕΝ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 4).

I

Ὁ ῥωμαϊκὸς πολιτισμὸς, καίπερ διαπλασθεὶς παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ κατὰ πολλὰ ἐκείνου ὑποληφθεὶς ἔφερεν ἐν πλεονέκτημα, χάριν τοῦ ὁποίου ἐπέδρασε καὶ ἐπιδρᾷ ἔτι ἐπὶ τῶν συγχρόνων πολιτισμένων κοινωνιῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο, ἡ νομοθετικὴ δηλαδή τελειότης, καίπερ μορφωθὲν καὶ τελειωθὲν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ἰδίως ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἶχεν ἐλλείψεις τινὰς καὶ τραχύτητας, αἵτινες καὶ μόναι ἀρκοῦσι νὰ ὑποδηλώσωσι τὴν ἀντίθεσιν τοῦ πρὸς τὸν ἑλληνικόν. Ἐὰν λάβῃ τις ἐν θέμα, τὴν πατρικὴν τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν, τὴν φοβερὰν ἐκείνην κατ' ἀρχὰς, μετριασθεῖσαν δὲ ὕστερον παντοδυναμίαν πατρὸς ἐπὶ τε τοῦ τέκνου καὶ τῆς περιουσίας τοῦ καὶ συγκρίνῃ αὐτὴν πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, θέλει ἐξαγάγει καθολικώτερα συμπεράσματα περὶ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν δύο μεγίστων ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ Ῥώμη, ἐγκλείσασα ἐν ἑαυτῇ κατ' ἀρχὰς ποικιλίαν ἀντιθέτων κοινωνικῶν στοιχείων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνδυναμωθῇ ἀμέσως διὰ τῆς κανονικῆς πορείας, δι' ἧς αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι ἠρέμα προήγοντο. Οἱ Ῥωμαῖοι κατ' ἀρχὰς ὑποδεέστεροι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ὑψηλὴν θεωρίαν, τὴν φιλοσοφικὴν ἔρευναν, εἶχον γνώμονα τὴν πείραν καὶ τὰς περιστάσεις καὶ κατ' αὐτὰς ἐκανόνιζον τὰς ἐννόμους σχέσεις, προσαρμοζόμενοι μᾶλλον εἰς τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἢ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰ ἐξαγόμενα τῶν θεω-

(4) Τὸ ἀποσπασμάτιον τοῦτο κατήρτισεν ἐκ τῆς φερούσης τῶν ἄνω τίτλων πραγματείας αὐτοῦ ὁ ἐν Σύρῳ φίλος ἡμῶν δικηγόρος κ. Τιμ. Ἀμπέλῆς, παραλείψας τὰς νομικὰς ἰδίᾳ λεπτομερείας, ὅσας δὲν ἐνόμισε καταλλήλους διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα.

ριῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ ἀσύλου τῶν διω-
κομένων, ὡς ἐχαρακτήρισε τὴν Ῥώμην
ὁ κτίστης αὐτῆς, ἄνθρωποι διαφόρων
ἐξέων καὶ καταγωγῆς, ἐπεζήτουν νὰ ἐξα-
σφαλισθῶσι μεταξὺ των διὰ συνθηκῶν,
πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ φίλτρου καὶ
ἔθνισμοῦ, μεθ' οὗ ἔθνος κοινὴν ἔχον
τὴν καταγωγὴν καὶ κοινὸν τὸ αἶσθημα
συνδέει ἀπ' ἀρχῆς τ' ἀπαρτίζοντα αὐτὸ
μέλη· τότε ὁ Ῥωμαῖος ἄνευ οἰκογενείας
ἐλογίζετο ἀσθενὴς καὶ ἐπεζήτει νὰ θω-
ρακισθῇ διὰ πλείονων προσώπων, νὰ
ἔχῃ παρ' ἑαυτῷ ὑποχείριον ὀλόκληρον
οἰκογένειαν, ἥς ἡ προσωπικότης συνε-
χωνεύετο, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ προσώπῳ
τοῦ κυριάρχου πατρός. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ
φύσις τῆς τραχείας ἐκείνης πατρικῆς
ἐξουσίας τῶν ἀρχαιοτέρων ἰδίων Ῥω-
μαίων, ἣτις ἐπέδρα τὰ μέγιστα ἐπὶ
τῆς διαμορφώσεως τῶν πολιτῶν. Τοι-
αύτη δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐνασκουμένη
ἐπὶ τῶν τέκνων ἐξουσία, ὥστε κατὰ
τινας συνεταίριζετο μὲ ἐμπράγματος δι-
καίωμα, μὲ αὐτὴν δηλαδὴ, τὴν κυριό-
τητα

Τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς καὶ θανάτου,
τὸ τῆς πωλήσεως κλπ, δι' ὧν τὸ τέκνον
διετίθετο ὡς res, ἦσαν τὰ ἐπιχειρήματα
τῶν οὕτω χαρακτηρισάντων τὴν πατρι-
κὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχαιοτέρων Ῥω-
μαίων¹). Ἐπ' ἴσης ἡ διεκδίκησις αὐτῶν
ὅπου ἂν εὐρίσκοντο διὰ τῆς πραγματι-
κῆς ἀγωγῆς de Ciberis καὶ τῆς ἀγωγῆς
τοῦ Ἀκουιλίου νόμου μετ' ἄλλων παρα-
πλησίων διατάξεων ἐξωμοίου αὐτὰ
πρὸς πράγματα, πρὸς αὐτοὺς σχεδὸν
τοὺς καρποὺς τῆς δούλης, ἦτοι τὰ τέκνα,
τὰ προσαυξήματα δηλαδὴ αὐτῆς! Τὸ
ἀνελεύθερον τῆς συνειδήσεως τῶν τέ-
κνων ἐπεβάλλετο ἀπειλητικώτατα ὑπὸ
τῶν παντοδυνάμων πατέρων· ἡ δὲ ἱστο-
ρία ἀναφέρει πολλὰ περίεργα συμβάντα
πατέρων σφαζάντων τὰ ἴδια τέκνα, ὡς
ἐμμείναντα εἰς πολιτικὰς πεποιθήσεις

ἐναντίας αὐτῶν¹), καὶ δικασθέντα ὑπὸ
τοῦ οἰκιακοῦ δικαστηρίου.

Ὁ Πολύβιος θέλων νὰ δικαιολογήσῃ
ταῦτα ἐπιφέρει ὅτι τὸ τῆς πατρίδος
συμφέρον ἠνάγκαζε τοὺς πατέρας ν'
ἀποκτείνωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ὑποχω-
ρούσης πρὸ αὐτοῦ τῆς κατὰ φύσιν στορ-
γῆς²). Ἀλλ' ὁ περικλεὴς Βεκκαρίας ψέ-
γων τὴν τοιαύτην δύναμιν καὶ ἐν γένει
τὴν ἐπισφαλῇ διὰ τὴν πολιτείαν συγ-
χώνευσιν τῶν προσώπων τῶν ὑπεξου-
σίων εἰς τὸ τοῦ οἰκογενειάρχου ἐπιφέρει
τὰ ἐξῆς ἐπιχειρήματα ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ
συγγραφῇ³): «ἐθεώρησαν τὴν πολιτικὴν
κοινωνίαν, ὡς ἔνωσιν διαφόρων οἰκογε-
νειῶν καὶ ὅχι ὡς ἔνωσιν πολλῶν μερι-
κῶν ἀνθρώπων. Ἐπὶ παραδείγματος,
ὑποθέσωμεν τὸν πληθυσμὸν ἔθνους τινὸς
ἑκατὸν χιλιάδας ἀνθρώπων διηρημένους
εἰς εἴκοσι χιλιάδας οἰκογενειῶν, ἑκά-
στην δὲ οἰκογένειαν εἰς πέντε πρόσωπα,
συναριθμουμένου καὶ τοῦ οἰκοδεσπότου,
ὅστις ἀντιπροσωπεύει τὴν οἰκογένειαν.
Ἄν ἡ πολιτικὴ κοινωνία συγκροτηθῇ
κατ' οἰκογενείας τὸ ἔθνος περιέχει εἴ-
κοσι μόνον χιλιάδας πολιτῶν καὶ ὀγδοή-
κοντα χιλιάδας δούλων. Ἐὰν συγκρο-
τηθῇ κατὰ πρόσωπα τὸ ἔθνος θέλει πε-
ριέχει ἑκατὸν χιλιάδας πολιτῶν ὅλως
ἐλευθέρων».... «Εἰς τὴν κατ' οἴκους
ἔνωσιν τὰ τέκνα μένουν ὑπὸ τὴν ἐξου-
σίαν τοῦ πατρὸς ἐν ὅσῳ ζῇ καὶ δὲν ἀπο-
κτοῦν πολιτικὴν ὑπαρξίν ὑποκειμένην
ἀμεσῶς εἰς τοὺς νόμους εἰ μὴ μετὰ τοῦ
θάνατόν του. Αὐτὰ συνειθισμένα ὅτε
ἦσαν εἰς τὴν ἀκμὴν καὶ ῥώμην τῆς ἡλι-
κίας (ὅτε δηλαδὴ ἀκόμη δὲν εἶχε χα-
λινώσῃ τὰ πάθη ὁ ἐκ τῆς πείρας φόβος,
ὃν καλοῦν σωφροσύνην) νὰ φοβοῦνται
καὶ νὰ κλίνωσι τὸν αὐχένα, πῶς εἶνε
δυνατὸν νὰ νικήσωσι τὰ ἐμπόδια ὅσα

¹ Valer. Maxim. II. 8.—Sallust., Catilin. 39.

² «Καὶ μὴν ἀρχαῖς ἔχοντες ἔνοι, τοὺς ἰδίους
υἱοὺς παρὰ πᾶν ἔθος ἢ νόμον ἀπέτεινον, περὶ
πλείονος ποιούμενοι τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον
τῆς κατὰ φύσιν οἰκειότητος πρὸς τοὺς ἀναγκαιο-
τάτους» Πολυβ. ἱστορ. Βιβλ. ΣΤ'. 54.

³ Τῇ περὶ Ἀδικημάτων καὶ ποινῶν
ἐν § XXXIX Μεταφράσεως Κορζή σελ. 157.

¹ Βλ. Παπαρρηγ. Οἰκ. Δίκ. 230 — Καλλιγᾶ
Τομ. Δ'. § 469 καὶ 493. — Φρεαρίτ. Πολ. Ῥωμ.
Νομ. 6. 497—Tropiong de l'influence du Chri-
stianisme sur le droit etc ch. IX.

προβάλλει κατὰ τῆς ἀρετῆς ἢ κακίας, ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν ἄτονον καὶ παρακμάζουσιν ἡλικίαν, ὅτε οἱ ἄνθρωποι φεύγουσι τὰς γενναίας καὶ ἀνδρώδεις μεταβολὰς τῆς διαγωγῆς τόσον πλέον ὅσον ὀλιγώτερον ἐλπίζουν νὰ τρυγήσωσι τοὺς καρπούς;»

Καὶ ὁντως ἡ σφικτὴ ἐκείνη ἐξάρτισις τῶν ὑπεξουσίων ἀπὸ τοὺς πατέρας, ἐκτὸς τῆς δεσμεύσεως τῆς συνειδήσεως ἐπὶ τῶν πολιτικῶν φρονημάτων, εἶχε καταστήσει τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἀπεριόριστον καὶ ἀνεύθυνον, ἕως οὗ διὰ τῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σενέκα, κατόπιν δ' ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Διοκλητιανοῦ περιοριστικῶν νόμων, ὡς ἐπ' ἴσης καὶ πρὶν διὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν Πραιτόρων κατὰ τὴν πύοδον τῆς διακατοχῆς περιεστᾶλη εἰς τὰ φυσικὰ αὐτῆς ὅρια· διότι κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ Μαρκιανοῦ ἡ ἐξουσία αὕτη, «ἐν εὐσεβείᾳ μᾶλλον οὐκ ἐν τραχύτητι συνέστηκε.»

Ἡ περὶ πατρικῆς ἐξουσίας ἰδέα τῶν ἀρχαιοτέρων Ῥωμαίων, ὡς ἀμειλίκτου καὶ ἀνευθύνου δεσποτείας ἦτο τοσοῦτον βαθέως ἐρριζωμένη παρ' αὐτοῖς, ὥστε ἐδέησε νὰ παρέλθωσι πολλοὶ αἰῶνες, ἵνα ἀπορριφθῇ, διότι δὲν ἐρείδετο μόνον ἐπὶ ἰσχυρῶν ἐθίμων, ἀλλ' ἐπροστατεύετο καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν νόμων τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, οἷον τῆς Δωδεκαδέλτου διδούσης δικαίωμα ἀπόλυτον διαθέσεως εἰς τοὺς πατέρας, μὴ ὑποχρεομένους νὰ ὀνομάσωσιν ἢ νομίμως ἀποκληρώσωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα. Ἀλλὰ βαθμηδὸν πολιορκουμένη ἡ ἐξουσία αὕτη ἤρξατο ὑποχωροῦσα· ἡ νομοθέτησις τῶν λεγομένων χρηματίων περιώρισε τὸ ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ὑπεξουσίων ἀρπακτικὸν δικαίωμα τοῦ πατρὸς, οἱ πραιτωρεῖς ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς διακατοχῆς τῆς περιουσίας ἤρξαντο ἐντέχνως προσβάλλοντες τὸ ἀπόλυτον καὶ ἄδικον τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τοῦ διατιθεμένου τὴν ἰδίαν περιουσίαν, προστατεύοντες τοὺς ἀδίκως ἀποκληρουμένους, ἢ μὴ μνημονευομένους, καὶ καλοῦντες εἰς τὴν διακατοχὴν ἐκείνους, οἵτινες δικαιομάτι υἰότητος καὶ συγγενικοῦ αἵματος δὲν

ἤρμοξε νὰ μένωσι ξένοι πρὸς αὐτήν· μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ αὐτοκράτορες διὰ τῶν γνωστῶν διατάξεων ἀπετελείωσαν τὸ ἔργον τῆς προστασίας τῶν τέκνων κατὰ τῶν μεγίστων δικαιωμάτων τοῦ πατρὸς.

«Τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν τέκνων, λέγει ὁ διάσημος Troplong, ἦτο ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν νέον καταστατικὸν θεσμόν (ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς μεταπολιτεύσεως) τείνοντα ἤδη νὰ συγκεντρώσῃ πάσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰς χεῖρας τοῦ αὐτοκράτορος· ἡμερώτερα ἦθη ἀπέκρουον μετὰ φρίκης τὴν ἐνάσκησιν τῆς τοιαύτης ἐξουσίας, μὴ ὑψουμένης εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς ἐνεργείας, εἰ μὴ θλιβούσης διὰ τῶν ποδῶν τὰ γλυκύτατα τῆς φύσεως φύλλα· Ἀνάλογος λοιπὸν μεταβολὴ πρὸς τὴν προπαρασκευάσαν τὴν καταστροφὴν τοῦ δικαίωματος ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν δούλων, ἐπραγματοποιήθη κατὰ μείζονα λόγων ὡς πρὸς τὰ τέκνα τῆς οἰκογενείας. Ἀλλ' ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας ταύτης στερεῖται ἀκριβείας καὶ οὐ περὶ αὐτῆς συγγράψαντες διαφωνοῦσι περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐποχῆς, ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἀπεξεδύθησαν τῆς τοσοῦτον ἐπιφόβου δικαιοδοσίας. Φρονῶ ὅτι αὕτη κατεστράφη ὀριστικῶς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ἡριξὼν, ἱππότης Ῥωμαῖος σύγχρονος τῷ Σενέκα, θανατώσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασάνων κατεδιώχθη ἐν τῇ ἀγορᾷ διὰ βελῶν ὑπὸ τοῦ παροργισθέντος λαοῦ· διότι ὅταν ἐξουσία τις ἐστὶν ἀντικείμενον τοσοῦτον μεγάλης ἀποστροφῆς ἀδυνατος ὑπάρχει ἢ περαιτέρω αὐτῆς ὑπαρξίς¹⁾).

Ἐπίτηδες παρενέθεσα ἐνταῦθα τὴν περικοπὴν τοῦ περιφανοῦς νομοδιδασκάλου, ὅστις ἐν τῇ σοφῇ αὐτοῦ συγγραφῇ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὑπετύπωσε ζωηρότατα τὴν φύσιν τῶν διεπόντων τὴν Ῥώμην νόμων, πρὸς ὧν τὴν τελείαν μὀρφωσιν συνετέλεσε ἐκτὸς τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας καὶ ὁ χριστιανισμός· ἐπίτηδες δὲ λέγω, διότι ὁ Troplong ἐ-

1) Troplong Περί ἐπιδράσεως τοῦ Χρ. κλπ. κεφ. IX.

πιχειρήσας ν' ἀποδείξῃ τὴν τραχύτητα τινῶν νόμων ἀνεξήτησε τὴν πηγὴν καὶ ἐξέθηκε τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν.

Ἡ πατρικὴ λοιπὸν ἐξουσία τῶν Ῥωμαίων, μὴ στηριζομένη τόσον ἐπὶ ἠθικῶν ἀρχῶν, ὅσον ἐπὶ δικαιωμάτων κυριότητος, ἐξωμοίου τοὺς ὑπεξουσίου Ῥωμαίους πρὸς τοὺς δούλους κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπεχαύνου τὴν ἐλευθερίαν τῶν συνειδήσεων τέκνων, ἅτινα ἠδύνατο ἄλλως νὰ ὑπερακουτίσωσι τοὺς πατέρας τῶν ἀπὸ ἡλικίας πολὺ τυρφερωτέρας, ἢ ὅσον αὐτοὶ ἐνόμιζον ὅτι ἤθελεν εἶσθαι κατάλληλος πρὸς ἐπιτέλεσιν μεγάλων ἔργων.

II

Πρὸς τοὺς περὶ πατρικῆς ἐξουσίας Ῥωμαίκοὺς νόμους, ὧν ἡ λεπτομερὴς ἔκθεσις παραλείπεται ἐν τῷ ἐρανίσματι τούτῳ, ζωηρότατα ἀντετίθεντο οἱ περὶ τῆς ἐξουσίας ταύτης νόμοι καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ υἱὸς παρ' αὐτοῖς δὲν ἦτο ἀχώριστον παράρτημα τοῦ πατρὸς ἀλλ' ἀπεδίδετο εἰς τὴν πολιτείαν ἐλεύθερος τῆς σφιγκτικῆς ἐξαρτήσεως, ἥτις ἐδέσμευε τὰ τέκνα καὶ τὴν περιουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Εἰς μάτην ἐπειράθησαν τινες νὰ ἐξυψώσωσι καὶ δικαιολογήσωσι τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἐπηρεαζόμενος ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μεγαλείου, ἀποδίδων δὲ τὸ συμπαγὲς καὶ ἐνιαῖον τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τοὺς περὶ πατρικῆς ἐξουσίας νόμους αὐτῆς, ἐπιφέρει: «Ὁ τῶν Ῥωμαίων ὁμῶς νομοθέτης ἅπασαν, ὡς εἰπεῖν, ἔδωκεν ἐξουσίαν πατρὶ καθ' υἱοῦ καὶ παρὰ πάντα τὰ τοῦ βίου χρόνον, εἴαν τε εἴργειν, εἴαν τε μαστιγοῦν, εἴαν τε δέσμιον ἐπὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἔργων, εἴαν τε ἀποκτινύναι προαιρήται, κἂν τὰ πολιτικὰ πράττων ὁ παῖς τυγχάνῃ, κἂν ἐν ἀρχαῖς ταῖς μεγίσταις ἐξεταζόμενος, κἂν διὰ τὴν εἰς τὰ κοινὰ φιλοτιμίαν ἐπαινούμενος. Κατὰ τοῦτον γέ του τὸν νόμον ἄνδρες ἐπιφανεῖς δημογορίας διεξιόντες ἐπὶ τῶν ἐμβόλων, ἐναντίας μὲν τῇ βουλῇ, κέχωρισμένας δὲ τοῖς δημοτικοῖς, καὶ σφόδρα εὐδοκι-

μοῦντες ἐπὶ ταύταις, κατασπασθέντες ἀπὸ τοῦ βήματος ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν πατέρων, ἣν ἂν ἐκείνοις φανῇ τιμωρίαν ὑφέξοντες. Οὗς ἀπαγομένους διὰ τῆς ἀγορᾶς οὐδεὶς τῶν παρόντων ἐξελέσθαι δυνατὸς ἦν, οὔτε ὕπατος, οὔτε Δήμαρχος, οὔτε ὁ κολακευόμενος ὑπ' αὐτῶν πᾶσαν ἐξουσίαν ἐλάττω τῆς ιδέας εἶναι νομίζων ὄχλος»¹.

Βεβαίως ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπῆρχεν ὁμοιόμορφος ἡ πατρικὴ ἐξουσία, ἄλλων ἐθίμων καὶ νόμων ἰσχυόντων ἐν Σπάρτῃ καὶ ἄλλων ἐν Ἀθήναις· ἀλλὰ προκειμένου περὶ χαρακτηρισμοῦ τῆς πατρικῆς παρ' Ἑλλησιν ἐξουσίας δὲν εἶνε ἐπάναγκες νὰ λάβωμεν ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν τὴν Σπάρτην, ἥτις κατ' ἀρχὰς μάλιστα διὰ σινικοῦ τείχους ἦτο ἀποκεκλεισμένη, ὡς πρὸς τὸ πολίτευμα καὶ τὰ ἔθνη, ἀπὸ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἀθηναί, ἔνεκα τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν κατὰ τὸν πολιτισμὸν, ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο, προσφέρουσιν ἡμῖν τελειότερους νόμους καὶ συνηθείας, ἀντιτιθεμένους πρὸς τοὺς τῆς πρωτενούσης τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους.

Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ὑπεξουσίου δὲν ἠδύναντο ἄνευ τινος συγκρούσεως νὰ συνυπάρχωσι μὲ τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνος πολίτου· δι' ὃ ὁ Ἀριστοτέλης ἐπαινῶν τὴν ἰσότητά τῶν δικαιωμάτων τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ τέκνου, ἅμα χωρισθέντος αὐτοῦ ἐπιφέρει «Ὡς περ γὰρ μέρος τι τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς, πλὴν ὅταν ἤδη λάβῃ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τάξιν καὶ χωρισθῇ ὑπ' αὐτοῦ, τότε ἤδη ἐν ἰσότητι καὶ ὁμοιότητι ἔστι τῷ πατρί. Οἱ δὲ πολῖται τοιοῦτοί τινες ἐθέλουσιν εἶναι»². Ὁ ὑπεξούσιος Ἀθηναῖος φθάς τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας, ὅπως παρ' ἡμῖν σήμερον καὶ οὐχὶ τὸ 25 ὅπως παρὰ Ῥωμαίοις, ἐνεγράφετο ἐν τῷ ληξιαρχικῷ γραμματεῖῳ, καὶ ἐκηρύσσετο αὐτεξούσιος· ἡ δὲ ἡμέρα αὕτη ἐθεωρεῖτο ἐπίσημος ἑορτὴ, τῆς καταγραφῆς συνοδευομένης ὑπὸ θυσιῶν «Εἰς τοὺς Φράτορας τοὺς τε κούρους εἰσήγον καὶ εἰς ἡλι-

¹ Διονύσιος. Ἀλικαρν. Β'. 26.

² Ἀριστ. Ἠθικὰ Βιβλ. Α'. 34.

κίαν προελθόντων ἐν τῇ καλουμένῃ Κουρεώτιδι ἡμέρᾳ ὑπὲρ μὲν τῶν ἀρρένων τὸ Κουρεῖον ἔθνον ὑπὲρ δὲ τῶν θηλειῶν τὴν Γαμηλίαν¹⁾. Τὴν δὲ πανηγυρικὴν ταύτην καταγραφὴν τῶν ἐπεσφράγιζεν ὁ πολύκροτος ἐκεῖνος ὄρκος, ὃν παραθέτομεν ἐνταῦθα, ὅχι μόνον διότι εἶνε κάλλιστος ἐν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ τῇ ἐκφράσει, ἀλλὰ διότι χαρακτηρίζει ζωηρότατα τὴν σπουδαιότητα τῆς καταγραφῆς, δι' ἧς πλεον ὁ υἱὸς ἐλάμβανε τὸν ἱερὸν τίτλον τοῦ πολίτου, ὅστις ἰσοβίως ἔμελλε νὰ τὰ περικοσμή. «Οὐ κατασχυνῶ τὰ ὄπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν πρωτοστάτην ὅτῳ ἂν στοιχήσω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὑπὲρ ὁσίων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν καὶ τὴν πατρίδα οὐκ ἐλάττω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω. Πλεύσω κατὰ γῆς καὶ κατὰ ῥόσῳ ὁπόσῃν ἂν παραδέξωμαι· καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμφρόνως καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυμένοις πείσομαι καὶ οὐς τινὰς ἂν ἄλλοις τὸ πλῆθος ἰδρύσῃται ὁμοφρόνως· καὶ ἂν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς, ἢ μὴ πείθεται, οὐκ ἐπιτρέψω· ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος κατὰ πάντων καὶ ἱερά τὰ πάτρια τιμήσω· ἱστορες Θεοὶ, Ἀγραυλός, Ἐννάλιος, Ἀρης, Ζεὺς, Θηλῶ, Ἡγεμόνη.» Μετὰ τὴν ὀρκοδοσίαν ταύτην ὁ υἱὸς ἀνελάμβανε τὴν ταύτην εὐθύνην ἀπέναντι τῆς πολιτείας, ὥστε αὐτὴν ἀνεγνώριζε πλεον κυρίαρχον, ἐξασκοῦσαν ἐπ' αὐτοῦ μείζονα, ἢ ὁ πατήρ πρότερον ἐξουσίαν· ἢ δὲ πατρικὴ μετὰ τὴν καταγραφὴν ἐξουσία περιωρίζετο εἰς τὰ φυσικὰ αὐτῆς ὅρια τῆς στοργῆς ὡς πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς θρέψαντας ὡς πρὸς τὸν Θεόν.

Ἡ ἔκτασις τῆς πατρικῆς παρ' αὐτοῖς ἐξουσίας εἶνε ἀληθὲς ὅτι περιελάμβανε κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς πωλήσεως τῶν τέκνων, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀτιμάσεως, ἀλλὰ καὶ τότε ἀπηρεῖτο ἢ ἐπ' αὐτοφόρῳ κατάληψις «Μὴ ἐξεῖναι θυγατέρας πωλεῖν, οὔτ' ἀδελφὰς, πλὴν ἂν λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγεννημένην»²⁾.

Ἡ ἀποκλήρωσις ἐπετρέπετο, ἀλλὰ δι' αἰτίας εὐλογωτάτας δικαζομένας ὑπὸ δικαστηρίου, ὑφισταμένας δὲ καὶ τὸν ἑλεγχον τοῦ δήμου· δῆλον δὲ πόσον ταῦτα ἀντετίθεντο πρὸς τὸ δίκαιον τῆς Δωδεκαδέλτου, ὅπερ καθιέρου τὸ ἀπεριόριστον τοῦ διαθέτειν καὶ ἀποκληροῦν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ πρὸς περιορισμὸν τοῦ ὁποίου εἰργάσθησαν τόσοι πραιτορες καὶ αἰῶνες καὶ Ῥωμαῖοι καὶ Βυζαντινοὶ νομοθέται, ἐν ᾧ παρ' Ἑλλησιν ἀπ' ἀρχῆς τοῦτο καθιερώθη, δι' ἐθίμου ὑπάρξαντος καὶ ἐν τῇ παλαιοτάτῃ ἐποχῇ· ἢ δὲ ἀποκλήρωσις ἐλογίζετο μεγίστη τις πράξις, γνῶσιν τῆς ὁποίας πομπωδῶς ἐλάμβανε ὁ δῆμος, καθ' ἃ ὁ Πλάτων παρατηρεῖ ἐν τοῖς περὶ Νόμων. Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐξέτασις τῶν λόγων τῆς ἀποκληρώσεως περισπουδᾶστως καὶ ἐπισημότατα ἐγένετο. «Οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, οὐδὲ πάντας υἱέας οὐδ' ὁσάκις ἂν ἠθέλησαν ἀποκηρύττειν συγκεχώρηκεν, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐλευθέραν ἔφη γίνεσθαι, οὐδ' ἄκριτον τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰς δικαστήριον ἐκάλεσε καὶ δοκιμαστὰς ἐκάθισε, τοὺς μήτε πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολὴν τὸ δίκαιον κρινούντας.» Ἐὰν δὲ ἐνεκρίνετο ἡ ἀποκλήρωσις δὲν ἐστερεῖτο ὁ υἱὸς μόνον τῶν συγγενικῶν δικαιωμάτων, ἀλλ' ἔτι πλεον καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς πολιτείας, ἥτις κατὰ Ξενοφῶντα «οὐκ ἐᾷ ἄρχειν τοῦτον, ἐὰν γονέας μὴ θεραπεύῃ.»

Ἀλλ' ὁ υἱὸς ὅσῳ πλεον καὶ ἂν ἀνήκε τῇ πολιτείᾳ ὡς πολίτης, καὶ ἂν δὲν ὑπεχρεοῦτο πρὸς τὴν οἰκογένειαν, πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, δι' ὧν καὶ ὁ Ῥωμαῖος υἱὸς ὑποχρεώσεων, οὐχ ἦττον ἀτιμία ἠτιμάζετο, ἐὰν κατεγγέλλετο, ὡς μὴ γηροκομήσας τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τοῦ καθήκοντος τοῦ γηροκομεῖν ὁ δεσμός ἐλύετο, ἂν ἡδύνατο ν' ἀποδείξῃ ὁ υἱὸς ὅτι οἱ γονεῖς αὐτοῦ δὲν τὸν ἐμόρφωσαν προσηκόντως, ὅπως ζῇ διὰ τέχνης ἐντίμως, διότι ἡ πολιτεία λαμβάνουσα μέριμναν περὶ παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν μόρφωσιν καλῶν πολιτῶν, ἐτιμῶρει ἐρμέσως οὕτω διὰ τοῦ υἱοῦ

1) Πολυδεύκης Βιβλ. Η'.

2) Πλούταρχ. Σόλ. 23.

τὸν ἀμελῆ ἐκείνον γονέα καὶ κακὸν πολίτην «Ἐπαινέσαι δ' ἄντις καὶ τὸν Ἀθηναῖον νομοθέτην, ὃς τὸν μὴ διδάξαντα τέχνην, ἐκώλυε πρὸς τοῦ παιδὸς τρέφεσθαι τέχνης ἀπάσης, κατ' ἐκείνον μάλιστα τὸν χρόνον ἀσκουμένης» κατὰ Γαληνόν.»

Ἐπίσης ὁ υἱὸς δὲν ὑπεχρεοῦτο εἰς τὸ γηροκομῆσαι πατέρα, ὅστις ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὑπαρξιν διὰ μητρὸς παλλακίδος. Ἐδικαιοῦτο δ' ἐπίσης εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ τὴν δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ πατρὸς του, ἂν ἐνόμιζεν αὐτὸν ἀνίκανον πλεόν πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι. Ἡ δὲ ἱστορία μνημονεύει τοῦ συγκινητικοῦ συμβάντος ἐπὶ δικαστηρίου, ὅτε ὁ γηραιὸς Σοφοκλῆς, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἰκανότητος του καὶ ἐν γένει τῆς νοητικῆς καταστάσεώς του προσβαλλομένης ὡς νοσηρᾶς ἐκ τοῦ γήρατος, ἀνέγνωσε τὸν ἐπὶ Κολωνῷ Οἰδίποδα.

Ἐτερον χαρακτηριστικὸν τῆς παρ' Ἑλλησι πατρικῆς ἐξουσίας ἀντιτιθέμενον πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν πατρικὴν τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν εἶνε τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως τῆς περιουσίας, ὅπερ κατὰ τὴν Δωδεκάδελτον ἦτο ἀπόλυτον καὶ ἀπεριόριστον. Ἡ συγγένεια τοῦ αἵματος, ἣν μετὰ τόσου κόπου ἐπροστάτευσαν οἱ Πραῖτορες, παρ' Ἑλλησιν ἐν πρώτῃ ἐτίθετο τάξει, καὶ ὁ πατήρ, ἔχων ἄρρενα δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ περιφρονήσῃ ἢ ἔχων θήλεα νὰ καταλίπῃ κληροδοσίας ἄνευ αἰρέσεως τοῦ νὰ τὰ νυμφεύσωσιν «Εἰ γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκε νόμον, ἐξεῖναι τὰ ἑαυτοῦ, ὅτῳ ἂν τις βούληται, εἴαν μὴ παῖδες ὥσι γνώσεσι ἵνα εἰς τὸ μέσον καταβῇ τὴν ὠφέλειαν, ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἄλλους εὖ»¹⁾. Ἡ διαθήκη ἐθεωρεῖτο ἄκυρος εἴαν ὁ πατήρ ἔχων θήλεα ἐγκατέλειπε τὴν κληρονομίαν ἄνευ τῆς αἰρέσεως τοῦ νὰ φροντίσωσι περὶ νυμφεύσεως τῶν θυγατέρων των, ἢ τοῦ νὰ λάβωσιν ὡς συζύγους, αὐτὰς οἱ εἰς οὓς πρόσηνέχθη μέρος, ἢ ὅλη ἡ κληρονομία «Ἐξεῖναι διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ τις τὰ αὐτοῦ, ἂν θη-

λέας γνησίας καταλίπῃ, ἐπὶ ταύταις.» «Καὶ τῷ μὲν πατρὶ αὐτῆς, εἰ παῖδες ἄρρενες μὴ ἐγένοντο οὐκ ἂν ἐξῆν ἄνευ ταύτης διαθέσθαι· κελεύει γὰρ ὁ νόμος σὺν ταύταις κύριον εἶναι δοῦναι, εἴαν τε βούλοιτο τὰ ἑαυτοῦ»¹⁾. Ἐκ τούτων καταφαίνεται ἡ ἑκτασις τῆς πατρικῆς τῶν Ἑλλήνων ἐξουσίας, περιοριζομένης τόσον μόνον, ὅσον ἀρκεῖ ἵνα μὴ παραγνωρισθῶσιν καὶ χαλαρωθῶσιν οἱ δεσμοὶ τοῦ φίλτρου καὶ σεβασμοῦ. Ἀλλαι ἀρχαὶ διεῖπον τὴν ἐλληνικὴν οἰκογένειαν. Ὁ τοῦ τέκνου πρὸς τὸν πατέρα δεσμὸς δὲν ἦτο τοσοῦτο σφιγκτὸς, ὥστε ν' ἀποπνίξῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ αὐτόβουλον τοῦ τέκνου, ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις. Κατὰ πόσον δὲ ἠθέληεν ἀποβῆ ὀλέθριον διὰ τὴν ἐλευθέραν ἐκείνην πολιτείαν ἢ ὑπὸ τῶν τέκνων ἀναγκαστικὴ ὑποδοχὴ τῶν ἐναντίον τῆς πεποιθήσεώς των πολιτικῶν ἀρχῶν τῶν πατέρων μαρτυρεῖ ἡ παρατήρησις, ὅτι πολλάκις οἱ υἱοὶ ἐδείχθησαν ἀνώτεροι τῶν πατέρων, ἀσπαζόμενοι πολιτικὰς ἀρχὰς ἐλευθεριωτέρας, συμπαθοῦντες πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀντιπάλους τῶν πατέρων, οἵτινες καίτοι πεπροικισμένοι μὲ τὴν πεῖραν τῆς ἡλικίας εἶνε φυσικῶς ὑποδεέστεροι κατὰ τὴν ζωηρὰν ἀντίληψιν καὶ κατὰ τὸ πολιτικὸν θάρρος, ὅπερ οὐχὶ ἀπαξ ἐφάνη ὡς τὸ ἥμισυ πάσης ἐπιτυχίας.

Ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν περὶ πατρικῆς ἐξουσίας ἀρχῶν τῶν Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων ἦτο μία τῶν συνεπειῶν τοῦ διαφόρου αὐτῶν πολιτισμοῦ. Ὁ Ῥωμαϊκὸς πολιτισμὸς στηριχθεὶς καὶ προαχθεὶς διὰ τῶν κατακτήσεων καὶ τῆς λόγῃς εἶχε ὡς ἐν τῶν στηριγμάτων αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς τὴν παντοδύναμον ἐκείνην πατρικὴν, ἐξουσίαν, δι' ἧς οἱ πολῖται εἶχον περὶ ἑαυτοὺς σωρείαν ἐξηρητημένην ὕντων, ὧν ἀπερρόφων, ἐν τῇ παλαιάτῃ ιδίῳ ἐποχῇ, τὴν προσωπικότητα καὶ περιουσίαν· ἐν ᾧ ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ἤρεμος καὶ βραδὺς προὔχρει ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι μορφῶν ἀρίστους

1) Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην.

1) Ἰσακὸς ἐν τῷ περὶ Ἀριστάρχου κλήρου.

πολίτας καὶ ἀνεξαρτήτους ἐν γένει ἄνδρας ἐκτὸς δ' αὐτῆς ἐλκύων καὶ διαπλάττων διὰ τῶν ἀποικιῶν προσηκόντως τοὺς προσηλύτους αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡμὲν Ῥώμη δὲν ἠδυνήθη νὰ στερεωθῇ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν νὰ ἐκρωμαῖσῃ διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ κατακτητικοῦ αὐτῆς πνεύματος τοὺς λαοὺς, ἢ δὲ Ἑλλὰς, εὐμενῆς καὶ εὐρωστος τιθήνη, ἐπαιδαγώγησε μὲν τότε τὰ ἔθνη ἐν οἷς δι' ἀποικιῶν παρέμεινεν, ζῇ δὲ σήμερον ἀναγνωρίζουσα περὶ ἐαυτὴν ζῶντας καὶ ἀκμάζοντας τοὺς λαοὺς ὑπὲρ ὧν εἰργάσθη καὶ διὰ τοῦ πολιτισμοῦ της καὶ διὰ τῶν ἀρχαίων καὶ γιγαντίων κατὰ τοῦ βαρβαρικοῦ κατακλυσμοῦ ἀγώνων της.

ΤΙΜ. ΑΜΒΕΛΛΣ

ΜΥΡΙΑ ΟΞΑ

* * ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.—'Ο ἐν Βόννη καθηγητῆς τῆς ἐλληνικῶν φιλολογίας Th. Bergk, γνωστὸς διὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἑλλήνων λυρικῶν ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς, τὸν α'. τόμον τῆς ἱστορίας τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ἀπαρτιζόμενον ἐκ 1200, καὶ ἔτι πρὸς, σελίδων, καὶ φθάνοντα μέχρις Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου.

* Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ ἐκδοθῶσι νέα πονήματα τοῦ Victor Hugo «la légende des Siecles-Dieu» καὶ la fuite de Satan.» Συνάμα ἀναγγέλλεται ὅτι ὁ περιφανὴς τῶν Ἀθλίων συγγραφεὺς ἐτοιμάζει νέας δημοσιεύσεις ἐξ ὧν ἄξιαι σημειώσεως εἰσὶν αὗται: les quatre vents de l'Esprit, le théâtre en liberté.

* Τὰς ἡμέρας ταύτας ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις νέον περιοδικὸν «Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρησις» ἐπιγραφόμενον, οὗ ὁ διευθυντῆς κατὰ τὴν ἐν τέλει σημείωσιν εἶναι ὁ ἐν Σμύρνῃ κ. Θεοφάνης Γ. Παράσχος. Τὸ νέον περιοδικὸν θέλει ἐκδίδεσθαι κατὰ δεκαπενθημερίαν.

* Ἐν τῷ τελευταίῳ φυλλαδίῳ τῆς Revue des deux Mondes περιέχεται σπουδαία πραγματεία τοῦ κ. Drapeyron περὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἐν ᾗ

ἀνασκευάζονται πολλὰ τῶν σαθρῶν καὶ πεπαλαιωμένων προλήψεων τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες τοὺς Βυζαντινοὺς ἄρδην βαρβάρους καὶ μηδαμινούς ἐκλαμβάνουσιν.

* Προαγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐκδοσις νέου τόμου ποιήσεων τοῦ χαρίεντος Γάλλου ποιητοῦ Αὐγούστου Vacquerie.

* Ἐν Παρισίοις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τινος Dulan συλλογὴ εἰς ἑξ τόμους τῶν γελοιογραφιῶν τῶν δημοσιευθεισῶν ἐν Παρισίοις τῷ 1870 καὶ 1871. Ὁ Α'. τόμος περιέχει τὰς γελοιογραφίας ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου μέχρι ὃ Αὐγούστου. Ὁ Β'. τὰς ἀπὸ τοῦ Sedan μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Metz. Ὁ Γ'. τὰς μέχρι τῆς στάσεως τοῦ Μαρτίου. Ὁ Δ'. καὶ Ε'. περιέχει τὰ κατὰ τὴν Commune. Ὁ ΣΤ'. τέλος περιέχει γελοιογραφίας προσώπων τοῦ πολέμου, καὶ ἰδίως Γερμανῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν Ἰταλῶν francs-tireurs. Ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ πρῶτος λέγεται ὅτι ἀπέκτησεν ἐν ἀντίτυπον τῆς συλλογῆς ταύτης.

* * ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.—Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Χημείας καὶ τῆς Φαρμακευτικῆς» τῶν Παρισίων ὁ κ. Bondet δημοσιεύει σημαντικωτάτας παρατηρήσεις καθ' ἃς τὸ κοινῶς πινόμενον ποτὸν absinthe εἶναι ἐπικίνδυνον δηλητήριον· συνιστᾷ δὲ αὐστηρὰν ἀποχὴν τῆς πόσεως αὐτοῦ. Τοῦτ' αὐτὸ συνιστῶμεν θερμῶς καὶ ἡμεῖς τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις.

* Ἐν Ἀγγλικῷ τινι ἐπίσημον περιοδικῷ ἐδημοσιεύθη διατριβὴ τοῦ κ. R. Sonstadt, ἐν ᾗ ἀποδείκνυται ὅτι ἐν τῷ θαλασσίῳ ὕδατι ἐνυπάρχει χρυσός. Τπολογίζει δὲ ὅτι εἰς ἕκαστον τόνον τοιοῦτου ὕδατος εὔρηται εἰς κόκκος χρυσοῦ. Ἰδού νέα πηγὴ πλούτου διὰ τοὺς παρ' ἡμῖν μεταλλευτάς.

* Τὴν 10 Ἰανουαρίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1875 θέλει ἐορτασθῇ ἐν Στοκχόλμῃ ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ μεγάλου Σουηδοῦ φυσιολόγου Διυναίου. Ἐπὶ τῇ τελετῇ ταύτῃ πρόκειται νὰ ἀποκαλυφθῇ ἀνδριάς, δι' ἐθνικῆς συνεισφορᾶς ἀνεγερθεῖς.